

ZAGADNIENIA FILOZOFICZE

W NAUCE

PHILOSOPHY IN SCIENCE

Materiały z konwersatoriów interdyscyplinarnych

(Proceedings of the Interdisciplinary Seminar)

XI

WYDZIAŁ FILOZOFII

PAPIESKIEJ AKADEMII TEOLOGICZNEJ

FACULTY OF PHILOSOPHY

AT THE PONTIFICAL ACADEMY OF THEOLOGY

KRAKÓW 1989

SPIS TREŚCI

Wstęp	1
Rozmowa z A. Plantingą	2
A. Plantinga, Obrona wolnej woli	10
Z. Liana, W poszukiwaniu utraconej jedności	30
R. Thom, Miejsce filozofii przyrody	34
T. M. Sierotowicz SJ, Filozofia poezją i logiką życia	40
A. N. Whitehead, Cel filozofii	41
Głosy w dyskusji o <i>Kryzysie...</i> Husserla:	
L. Sokołowski	44
J. Urbaniec	45
D. C. Stove, Karl Popper i wiek jazzu	47

WSTĘP

Są prace, które mimo niewielu lat jakie upłynęły od ich publikacji, zdobyły sobie miano klasycznych opracowań, zaś ich lektura upewnia nas, że nazwa ta nie jest bynajmniej przedwczesna. Zarysowane w nich szlaki intelektualnych poszukiwań prowadzą w stronę dziedzin, bez których znacznie uboższa byłaby wiedza współczesna.

Niniejszy numer „Zagadnień...” poświęcony jest w całości pracom wielkich klasyków naszego stulecia. Chronologicznie biorąc pierwszą z nich stanowi *Kryzys nauk europejskich i fenomenologia transcendentálna* E. Husserla. Jak okazało się w dyskusji prowadzonej podczas osobnego konwersatorium praca ta nie przestaje do dziś wywoływać kontrowersji. Dyskusja nad tym słynnym tekstem Husserla była w swym przebiegu nieco jednostronna, być może dlatego, że uczestniczyli w niej w zdecydowanej większości fizycy lub filozofujący przyrodnicy. Przedstawione w obecnym numerze dwa krytyczne głosy być może zainspirują kontynuację polemiki dotyczącej *Kryzysu nauk...* z pozycji fenomenologów.

Do klasyki należy również tekst A. N. Whiteheada, stanowiący ostatni rozdział *Modes of Thought*. Twórca filozofii procesu staje się szczególnie popularny w Polsce, a to za sprawą wydanej ostatnio równolegle w Znak i Paxie książki *Nauka i świat nowożytny*. Wydaje się, że prezentowany w obecnym numerze „Zagadnień...” wykład Whiteheada stanowi cenny wkład do przybliżenia tej interesującej, a u nas wciąż mało znanej filozofii.

Wreszcie najnowszą generację klasyków reprezentują w tym numerze R. Thom i A. Plantinga. Twórca „teorii katastrof” jest znany od lat ze swych oryginalnych propozycji filozoficznych. W prezentowanym tu artykule, podobnie jak u Husserla, pojawia się temat kryzysu nauki i jej ograniczeń. Thom dostrzega też braki filozofii, a jednak mimo zauważonych niedostatków broni pozytywnej wartości filozofii przyrody jako „strażniczki racjonalności”, która potrafi łączyć i ubogacać odległe dziedziny poznania.

---

*UWAGA: Tekst został zrekonstruowany przy pomocy środków automatycznych; możliwe są więc pewne błędy, których sygnalizacja jest mile widziana (obi@opoka.org). Tekst elektroniczny posiada odrębną numerację stron.

A. Plantinga to postać znana w Polsce w wąskich kręgach filozofów zainteresowanych logiką modalną i nowymi formami argumentacji w podejmowaniu klasycznych problemów filozofii. Sam przyjazd Plantingi do Krakowa z serią wykładów w styczniu 1989 r. był tyleż odkryciem co i intelektualną przygodą. Prezentowany w obecnych „Zagadnieniach...” wywiad i część pracy Plantingi *The Nature of Necessity* w niewielkiej tylko mierze oddają ten „zdyscyplinowany i odpowiedzialny sposób uprawiania filozofii”, którego byliśmy świadkami.

Na zasadzie kontrastu, do numeru tego zostały wprowadzone fragmenty z artykułu D. Stove’a, zawierające krytykę Popperowskiej koncepcji racjonalności. Artykuł ten wymownie ilustruje przepaść, dzielącą racjonalną myśl współczesnej filozofii od metaforycznej eseistyki podnoszonej do rangi ostatecznych prawd.

W. S.

Redakcja:

Jan Bobrowski, Stanisław Gil, Michał Heller,
Alicja Michalik, Włodzimierz Skoczny, Józef Życiński

Adres redakcji:

Częstochowskie Seminarium Duchowne
ul. Bernardyńska 3
31-069 Kraków